

Κιτρινισμός επιπέδου*

► Του **ΤΑΣΟΥ ΠΑΠΠΑ**t.pappas@efsyn.gr

Ο ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ του τελευταίου μυθιστορήματος του Χαβιέρ Θέρκας, «Οι νόμοι των συνόρων» (εκδόσεις Πατάκη), λέει σ'ένα σημείο: «Δεν έχω εμπιστοσύνη στους δημοσιογράφους, κυρίως στους σοβαρούς δημοσιογράφους ή τους υποτιθέμενους σοβαρούς. Αυτοί είναι οι χειρότεροι. Αυτοί είναι που σε εξαπατούν, όχι οι δημοσιογράφοι του κίτρινου Τύπου. Οι δημοσιογράφοι μπορεί να λένε ψέματα, αλλά όλος ο κόσμος γνωρίζει ότι λένε ψέματα και κανές δεν τους δίνει σημασία ή σκεδόν κανείς. Αντίθετα, οι σοβαροί δημοσιογράφοι λένε ψέματα προφασιζόμενοι ότι λένε αλήθεια και γι' αυτό όλος ο κόσμος τους πιστεύει. Και γι' αυτό τα ψέματά τους κάνουν τόσο μεγάλο κακό». Πράγματι, ο χυδαίος κιτρινισμός είναι εύκολα αναγνωρίσιμος -παιζει με ανοιχτά χαρτιά-, ενώ ο κιτρινισμός υψηλού επιπέδου (πιο δύκιμος είναι ο όρος «χειραγώγηση») είναι δύσκολο να εντοπιστεί γιατί διεκδικεί με αξιώσεις εύσημα επιστημονικότητας. Δεν φτύνει κατάμουστρα χοντράδες, το στιλ του δεν είναι προκλητικό (με εξαιρέσεις) και το ύφος του δεν είναι αγοραίο. Σπανίως διαστρεβλώνει, συνήθως αποκρύβει ή υποβαθμίζει ό,τι δεν συμφέρει τη δεσπόζουσα ιδεολογία. Νομιμοποιεί και εκλαϊκεύει τις βασικές επιλογές της κυρίαρχης σκέψης, είναι ο οργανικός διανοούμενος των ελίτ.

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ της κρίσης ανέλαβε να γελοιοποίησε ό,τι αντιστεκόταν στην επέλαση του νεοφιλελευθερισμού και της λιτότητας (κόμματα, συνδικαλισμό, κινήματα ανυπακοής) και να ανασκολοπίσει λέξεις, δρους και ιδέες, με προσδευτικό φορτίο, καθιστώντας τες τελείως ακίνδυνες.

- Η λέξη «μεταρρύθμιση» έχει υποστεί την πιο βάναυση κακοποίηση. Όλοι δηλώνουν οπαδοί των μεταρρυθμίσεων. Εννοούν το ίδιο πράγμα; Οχι, φυσικά. Για παράδειγμα: Μεταρρύθμιση είναι το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας, μεταρρύθμιση όμως είναι και ο εργατικός έλεγχος στις επιχειρήσεις. Μεταρρύθμιση είναι η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, μεταρρύθμιση είναι και η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που προστατεύει τους φτωχούς και τους άνεργους. Μεταρρύθμιση είναι η πλήρης απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα, μεταρρύθμιση είναι και η εφαρμογή αυστηρών κανόνων ώστε να μπει φραγμός στην απλοστία και την ασυδοσία των golden boys.

- Ανάλογη επεξεργασία έχει γίνει και στην έννοια «δημόσιο συμφέρον». Δεν αντιλαμβανόμαστε όλοι με τον ίδιο τρόπο το δημόσιο συμφέρον. Για τα συστημικά κόμματα αυτό υπηρετείται με τη λιτότητα, τη μείωση του δημόσιου τομέα, τον περιορισμό των δικαιωμάτων της εργασίας,

τη συρρίκνωση των δημόσιων δαπανών, την εισβολή των ιδιωτών στην Παιδεία και την Υγεία. Αυτός, μας λένε, είναι ο κανόνας παγκοσμίως και εφαρμόζοντάς τον θα παραμείνει ο χώρα στην ομάδα των αναπτυγμένων κρατών. Με ανεργία φυσικά, καταβαράθρωση του ΑΕΠ, εξώσεις, συσσίτια και αυτοκτονίες, αλλά τι να γίνει; Πρέπει να πληρώσουμε το τίμημα για τον έκλιτο βίο μας τα περασμένα χρόνια. Οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση θεωρείται αντιευρωπαϊκή. Ακόμη κι εκείνη που θέλει να φτάσει στον ίδιο στόχο, αλλά από διαφορετικούς δρόμους. Επειδή όμως ουδέτερες πολιτικές δεν υπάρχουν, πρέπει να κοιτάμε ποιος τις εκπονεί, ποιος ωφελείται και ποιος ζημιώνεται. Με τα λόγια του Λένιν, «από ποιον και για ποιον»;

- Λαϊκισμός και συντεχνίες είναι το αποδιοπομπαίο ζευγάρι. Δεν υπάρχει κινητοποίηση εργαζομένων τα τελευταία χρόνια που να μην έχει χαρακτηριστεί από τα μεγάλα ΜΜΕ συντεχνιακή, υπονομευτική της οικονομικής σταθερότητας, καθοδηγούμενη από βολεμένους εργατοπατέρες και τα λαϊκίστικα κόμματα. Εκτός από μία: αυτή των εργαζομένων στην «Ελληνικός Χρυσός». Από τα δελτία των οκτώ απουσίαζαν παντελώς δυσφημιστικές αναφορές για τα αιτήματα, τη μορφή της κινητοποίησης και τις συνέπειές της. Ούτε κομφούζιο είχαμε στο κέντρο της Αθήνας ούτε ταλαιπωρία των πολιτών στις μετακινήσεις τους ούτε έπεσε ο τζίρος των καταστημάτων. Τυχαίο;

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΑΙ και πολλά άλλα της ίδιας αντίληψης έχουν ως σημείο αναφοράς τη διαβόητη θεωρία του μονόδρομου, την οποία υπηρετούν με φανατισμό τα κεντρικά δίκτυα ενημέρωσης σε Ελλάδα και Ευρώπη. Εσκασε μάτι ξανά το 1989 με την κατάρρευση των καθεστώτων του στρατοπεδικού κομμουνισμού. Τι μας λέει με λίγες λέξεις: Ήττηθηκε κατά κράτος, χωρίς μάλιστα ν' ανοίξει μύτη, μια ελκυστική αφήγηση. Εμφανίστηκε ως ουμανιστική, αλλά αποδείχθηκε καταστροφική. Ετσι έχουμε την τελεσίδικη απάντηση της ιστορίας στο ερώτημα «ποιο είναι το κοινωνικό μοντέλο που ταιριάζει στον άνθρωπο;». Μπορεί ο κόσμος μας να μην είναι ιδανικός, μπορεί οι πλούσιοι να γίνονται πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι, μπορεί η δημοκρατία να έχει περιοριστεί στα τυπικά εξωτερικά χαρακτηριστικά της, μπορεί να ζούμε κάθε τρεις και λίγο σοβαρές οικονομικές κρίσεις, ωστόσο δεν υπάρχει άλλος κόσμος. Οσοι ονειρεύονται κάτι διαφορετικό, είτε ματαιοπονούν είτε είναι γραφικοί είτε ερωτοτροπούν με τον αυταρχισμό και τις εγκληματικές ιδεολογίες. Αυτό όμως, όπως λέει και ο Εντεμπέργκερ, δεν είναι επιχείρημα, είναι δίλωση συνθηκολόγησης.

*Απόσπασμα από την εστίγηση στη συζήτηση που έγινε στην Πέμπτη στο Public με αφορμή το Βιβλίο του Ουμπέρτο Έκο «Φύλλο μπέν» (εκδόσεις Ψυχογός).

